

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Навчально-науковий інститут педагогіки
Кафедра дошкільної освіти і педагогічних інновацій

Освітньо-кваліфікаційний рівень - **бакалавр**

Бакалаврська робота

**Естетичне виховання учнів молодшого шкільного віку засобами мистецтва в
позаурочний час**

Виконала: студентка IV курсу, 41 групи
напряму підготовки 6.010102 Початкова освіта
денної форми навчання

Федорець Юлія Вікторівна

Керівник:

кандидат філологічних наук, доцент
Гужанова Т. С.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент
Шигонська Н. В.

Допущено до захисту рішенням кафедри дошкільної
освіти і педагогічних інновацій

Протокол № 9 від 07 квітня 2014 року

Завідувач кафедри: кандидат педагогічних наук, доцент Коновальчук І. І.

Житомир — 2014 рік

Зміст

Вступ.....	1
Розділ 1. Науково-теоретичний аналіз проблеми естетичного виховання учнів молодшого шкільного віку засобами мистецтва в позаурочний час.....	5
1.1 Зміст, форми, методи естетичного виховання.....	5
1.2. Мистецтво як засіб естетичного виховання.....	16
Висновки до розділу 1.....	26
Розділ 2. Особливості естетичного виховання учнів молодшого шкільного віку засобами мистецтва в позаурочний час.....	27
2.1 Естетичне виховання молодших школярів як психолого-педагогічна проблема.....	27
2.2 Роль естетичного виховання в розвитку особистості засобами мистецтва в позаурочний час.....	36
Висновки до розділу 2.....	41
Розділ 3. Методика формування естетичного виховання учнів молодшого шкільного віку засобами мистецтва в позаурочний час.....	42
3.1 Визначення рівня естетичної вихованості учнів молодшого шкільного віку засобами художнього живопису в позаурочний час.....	42
3.2 Технологія естетичного виховання учнів молодшого шкільного віку засобами художнього живопису в позаурочний час.....	46
Висновки до розділу 3.....	51
Загальні висновки.....	52

Вступ

У різних країнах світу існують певні відмінності у підходах до визначення освітньо-виховного статусу мистецьких дисциплін, їх короткий огляд і порівняння дають змогу виділити оригінальні риси національних систем і загальні тенденції.

В останній час збільшилась увага до проблем теорії і практики естетичного виховання, як важливого засобу формування відношення до дійсності, засобу морального та розумового виховання, тобто, як засобу формування всебічно розвинутої духовно багатой особистості.

Насолода життям, відчуття радості буття – неодмінний елемент самоутвердження людини у світі, її щастя. Розвиток естетичної сфери свідомості впливає на інші почуття і погляди людини, підвищує емоційну чутливість до всіх явищ життя. Й молодший шкільний вік – відповідальна пора формування естетичних цінностей особистості. Саме в цей період закладаються переконання, принципи поведінки, якими керується людина у спілкуванні з іншими. Складним і відповідальним завданням вихователів є таке виховання учнів, де головним принципом життя людини стають її моральні переконання.

Проблеми морально-естетичного виховання потребують найшвидшого вирішення, тому що зволікання негативно впливає на формування особистості молодшого школяра. А якщо більш конкретно, то науковці наголошують на зосередженні уваги на формуванні творчого відношення дитини до дійсності, сприйняття нею явищ дійсності під естетичним кутом зору. У контексті висловленого одним з найважливіших завдань сучасної системи освіти є формування потреби дитини у красі та діяльності за законами краси.

Плодотворною методологічною основою і важливим принципом естетичного виховання на сучасному етапі є ідея комплексного підходу до справи виховання. У реалізації системи естетичного виховання комплексний підхід має подвійне значення. По-перше, система естетичного виховання повинна будуватися так, щоб різні види мистецтв постійно взаємодіяли між собою у процесі впливу на дитину, тобто обґрунтовується необхідність у процесі викладання тісної взаємодії мистецтв на основі між предметних зв'язків. По-друге естетичне виховання як виховання засобами мистецтва, так і засобами дійсності, повинно стати органічною частиною будь-якого виховання.

Заняття у гуртках художньої творчості, музичних і художніх школах і студіях сприяють правильній організації вільного часу учнів, формуванню у них цінних морально-естетичних якостей, процесу соціалізації дитини. Важливою підсистемою є також художньо-естетичні впливи засобів масової комунікації (преса, радіо, телебачення, кіно), сім'ї, мікросередовища школяра (друзі, знайомі, ровесники, їх захоплення).

Естетичне ставлення людини до світу формується і розвивається протягом всього її життя. Разом з тим не всі періоди в житті рівноцінні для естетичного розвитку. Багато письменників, педагогів, діячів культури (К.Д.Ушинський, Л.М.Толстой, В.О.Сухомлинський, Д.Б.Кабалевський, Б.Неменський та інші) констатують особливе значення що до цього молодшого шкільного віку. Проблема естетичного виховання у естетико-педагогічному аспекті широко репрезентована у спадщині видатних українських педагогів та діячів освіти Е.Водовозової, П.Каптерева, С.Лисенкової, С.Русової, Е.Михеєвої, К.Ушинського.

Філософсько-естетичні аспекти цієї проблеми розглядаються в наукових працях Ю.Борева, І.Гончарова, М.Киященка, В.Ядова.

Психологічні основи естетичного виховання розкрили Б.Ананьєв, Л.Божович, Л.Виготський, І.Кон, Б.Теплов та інші.

Видатні вчені, естети і педагоги Ю.Борев, О.Буров, В.Вансаалов, Л.Волович, І.Долецька, М.Каган, Л.Коган, В.Розумний, В.Скатерщиков, Є.Квятковський, М.Лайзеров, А.Макаренко, О.Семашко, В.Сухомлинський, В.Шестакова, зробили значний внесок у розробку теорії естетичного виховання. Насамперед вони визначили основні поняття, на які потрібно спиратися при побудові системи естетичного виховання.

Важливі питання теорії і методики естетичного виховання підростаючого покоління висвітлюються в працях Л.Коваль, В.Передерій, Ю.Фохт-Бабушкіна, Т.Цвілих, Г.Шевченко, А.Щербо та інших.

Вказуючи на все вищеназване, ми вважаємо доречним досліджувати проблему естетичного виховання учнів молодшого шкільного віку засобами художнього мистецтва в позаурочний час.

Об'єкт дослідження – естетичне виховання учнів молодшого шкільного віку засобами мистецтва в позаурочний час.

Предмет дослідження – педагогічні умови естетичного виховання учнів молодших класів засобами мистецтва в позаурочний час.

Мета – теоретично обґрунтувати і експериментально перевірити педагогічні умови естетичного виховання учнів молодших класів засобами мистецтва в позаурочний час.

Завдання дослідження:

1. Науково-теоретичний аналіз проблеми естетичного виховання учнів молодшого шкільного віку засобами мистецтва в позаурочний час.
2. Вивчення особливостей естетичного виховання учнів молодшого шкільного віку засобами мистецтва в позаурочний час.
3. Діагностика рівня сформованості естетичної вихованості учнів молодшого шкільного віку.
4. Розробка технології формування естетичної вихованості учнів молодшого шкільного віку.

Гіпотеза дослідження: формування естетичного виховання в учнів молодшого шкільного віку засобами художнього живопису в позаурочний час буде ефективним за таких умов:

- врахування індивідуальних вподобань учнів молодших класів;
- гуманізації системи естетичного виховання;
- відвідування учнями мистецьких гуртків, ранків, вечорів, літературних екскурсій;
- наочності і доступності творів мистецтва;
- співробітництва і співтворчості вихователя і дитини ;
- диференціації навчання, оптимізації навчально-виховного процесу;
- розвиваючого характеру естетичного виховання;
- поєднання різних форм організації навчання, методів і засобів відповідно до завдань і змісту;
- єдності навчання і формування самостійної художньо - творчої діяльності дітей в організації естетичного виховання.

Наукова новизна – уточнення сутність поняття «естетичне виховання», розширення поняття про роль естетичного виховання в розвитку особистості засобами

художнього мистецтва в позаурочний час.

Практичне значення – розробленні навчально-методичні матеріали та висновки дослідження можуть бути використані в процесі професійної підготовки майбутніх учителів у вищих педагогічних навчальних закладах та вчителями початкових класів.

Апробація роботи – у збірнику науково-методичних праць «Формування професійної компетентності майбутніх педагогів дошкільної та початкової освіти» Житомир, видавництво ЖДУ ім.. Івана Франка, 2014 рік.

Структура роботи зумовлена логікою дослідження і складається із вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаної літератури та додатків.

Загальні висновки. У житті суспільства в процесі постійного розвитку духовної культури незмінну роль відіграє мистецтво. Унікальні особливості цього виду духовно-практичної діяльності базуються на тому, що людина завдяки мистецтву не тільки набуває знань про світ, але й засвоює емоційно-ціннісні відношення до себе і оточуючих, відкриває для себе дійсність як світ, сповнений особистісними цінностями.

Уже ні в кого не виникає сумніву той факт, що естетичне виховання дитини, її культурний розвиток є невід'ємною складовою формування гармонійної особистості. І слід зазначити, що у психологічній і педагогічній теорії ці питання сьогодні розглядаються глибоко та всебічно.

Завдання, поставлені на початку роботи, були вирішені, мета дослідження досягнута, гіпотеза підтверджена.

Теоретичний аналіз психолого-педагогічних праць вітчизняних і зарубіжних авторів дозволив:

- розкрити сутність естетичного виховання учнів молодшого шкільного віку засобами мистецтва у позаурочний час;
- встановити, що особливість естетичного виховання учнів молодшого шкільного віку засобами мистецтва у позаурочний час є не сформованістю в них естетичних почуттів, естетичної свідомості та естетичного сприймання;
- довести, що мистецтво є ефективним засобом формування естетичне виховання учнів молодшого шкільного віку засобами мистецтва у позаурочний час;

Науково обґрунтувати педагогічні умови застосування засобів художнього живопису для підвищення рівня ефективності естетичного виховання в позаурочний час, а саме: врахування індивідуальних вподобань учнів молодших класів, гуманізації системи естетичного виховання, наочності і доступності творів мистецтва, співробітництва і співтворчості вихователя і дитини, диференціації навчання, оптимізації навчально-виховного процесу, розвиваючого характеру естетичного виховання, поєднання різних форм організації навчання, методів і засобів відповідно до завдань і змісту, єдності навчання і формування самостійної художньо - творчої діяльності дітей в організації естетичного виховання.

У ході експериментальної роботи ми прийшли до висновків, що використання засобів художнього живопису у позаурочний час є ефективним засобом формування естетичного виховання. Тому творчо працювати слід кожному вчителю. Найголовнішим є те, що вчитель повинен володіти творчою діяльністю, вміло і методично правильно використовувати даний засіб, сприяючи залученню інтересів і прагнення кожного учня до знань і підвищення своєї грамотності шляхом глибокого, усвідомленого і міцного засвоєння мовних знань.

Технологію естетичного виховання учнів молодшого шкільного віку засобами художнього живопису в позаурочний час потрібно в подальшому вдосконалювати та розширювати. А саме створити гурток, яким буде керувати професіонал, що зможе ефективно застосовувати інноваційні здобутками нашого суспільства такі як аудіо, відео, засобами мультимедіа і іншими.